

GÜNLERİN KÖPÜĞÜ 1001

İsmail KARAKURT

Tanpınar ve Haldun Taner, 01 Şubat 2015 Sancaktepe

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğretim üyesi Handan İnci bugün Twitter'dan şu tweet'i atmış: “*Lodos İstanbul'un hem afeti, hem de lezzetidir,*” diyor Tanpınar. Bu nefis yazıyı okumayanlar için tam sırası. Bu 140 karakterin yanı sıra Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Yaşadığım Gibi* kitabından Lodosa, Sise ve Lüfere Dair yazısının başlangıcını içeren fotoğrafını da paylaşmış.

Hemen hiç üşenmeden kitaplığımdan Dergah Yayınlarının bastığı *Yaşadığım Gibi*'yi bulup dokuz sayfalık yazının tamamını okudum.

Bu tweet'i bahanesiyle Handan İnci'nin sayfasında gezinirken gördüğüm ve ilgimi çeken başka bir tweet'i daha vardı. 27 Ocak tarihli Esin Hamamcı'dan retweetlediği: “Haldun Taner'den Narmanlı ve Tanpınar üzerine.”

Gel gör ki kupür fotoğrafı çok küçük, yazı okunmuyordu. Ne yapsam okuyamıyordum. Kupürleri paylaşan Esin Hamamcı'ya DM gönderdim. Bu yazının metnini istedim. Cevap bekliyorum.

Sahaftan, 06 Aralık 1986 Ankara

Zafer Çarşısı'ndaki bir sahaftan birkaç kitap aldım. İlhan Berk'ten *Mısırkalyoniğne* (Dost Yayınları, 1962), Haldun Taner'den *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* (Bilgi Yayınevi, 1969), Turgut Uyar'dan *Divan* (Bilgi Yayınevi, 1970), Attila İlhan'dan *Bela Çiçeği* (Bilgi Yayınevi, 1971).

İlhan Berk'in *Mısırkalyoniğne*'de yazdıkları Türk şiirinde nereye oturuyor, tam bilmiyorum. Kitabın açılışına Wang Bi (*Hiç duymadığım bir isim*)'den imge, sözcük ve anlam ilişkisini anlatan kısa bir yazı koymuş. Yazıda: “İmgeler anlamı, sözcükler imgeyi anlatır. Bir anlamı gün ışığına çıkarmak için imgelerden daha iyi bir yol olamaz: aynı şekilde bir imgeyi gün ışığına çıkarmak için sözcüklerden daha iyi bir yol olamaz. Sözcükler, imgelerin yöresinde toplanmalıdır, o zaman

imgeleri kurabilmek için doğru sözcükler meydana çıkar. İmgeler anlamın yöresinde toplanmalıdır, o zaman anlamın kurulması için doğru imgeler meydana çıkar. Anlam imgelerle aydınlanır, aynı şekilde imgeler de sözcüklerle. Şuraya varıyoruz: imgeleri aydınlığa çıkarmak için konuşan, imgelere uzanır, bunun sonucu olarak da sözcükleri unuttur. Bir tavşan izini sürene benzer bu; tavşanı yakalayınca, izi unuttur. Ya da ağla balık avlayan birine: balığı yakalayınca, ağı unuttur. Demek ki sözcükler, imgelerin sesli izleridir, imgeler anlatımların gözle görülür ağlarıdır. İmgeler bir anlatımdan çıkar, ama insan kendini imgelerin akınına bırakırsa, bunlar doğru imgeler olamaz. Aynı şekilde, sözcükler imgelerden doğar, ama bir insan kendisini sözcüklerin akınına bırakırsa bunlar doğru sözcükler olmaz. Böylece anlam ancak imgeler unutulunca yakalanabilir, yine ancak sözcükler unutulunca imgeler yakalanabilir. *Anlamın anlaşılması, imgelerin kıyılması koşuluna bağlı, imgelerin anlaşılması da sözcüklerin kıyılması koşuluna.*” Wang Bi (226-249)

İnsan sormadan edemiyor: Böyle bir kitap olur mu? Kitapta alışık olmadığım tarzda on iki mensur şiiir var. Aslında kitap alışılmışın dışında. Şiirlerin içinde, sonunda iri iri harfler, noktalama işaretleri **g, X, U**, Arap alfabesinden ف, yay biçiminde yazılan **KRAL ÇOCUK SAKAL**, büyük **M**'nin yatık olarak matematikte kullanılan Σ , (sigma) toplam sembolüne benzer kullanışı...

Tadımlık bir dize: “*oturdum uzun uzun yukarı baktım.*”

***

Haldun Taner'den *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* altı hikayeden oluşuyor. Kitaba adını veren *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* hikâyesi 1964'te yazılmış. Ana kahramanı ve anlatıcısı köpek olan hikâyede Hülya adlı bir kızın Sancho ile Ankara sokaklarında yaptığı yürüyüş anlatılıyor. Dikkat çekici bir şekilde “tiki tiki praf/tiki tiki praf” tekrarlanıyor. Yolda karşılaşılan insanlar, onların gezdirdikleri köpekler üzerinden, 1960'ların Ankara'sı ve insani ilişkiler işleniyor hikâyede. Köpekler sahiplerinin dünyasını anlatabilmek için birer kahraman olarak seçilmiş. Sahiplerine, pohpohlanmaktan hoşlanan insanlara ait davranışlar köpekler aracılığıyla dile getiriliyor. Köpeklerin sadakati üzerine söylenenler düşünmeye değer.

Diğer hikâyeleri sonra okuyacağım. Şöyle bir göz attığım *Salt İnsana Yöneliş* de dikkatimi çekti.

Hikâyeden tadımlık: “*Dünyanın en nankör yaratığı insanla en sadık yaratığı köpek arasındaki, dünya tarihi kadar eski bu çözülmöz sıkıfıkılık, aslında köpeğin insana değil, insanın köpeğe muhtaç oluşundan geliyor.*”

“Peki insan bu sadakate değer mi? O bambaşka bir konu.”

“*Sadakat biz köpeklere moral bir tümlük sağladığı için, kendi içimizde bizi çelişmelerden koruyan bir tutamak olduğu için, dengesi hiç bozulmayan bir ruh huzuru yarattığı için.*”

*İnsan sadece bir araç.
tiki tiki praf
İnsan sadece bir araç.
İşte hepsi bu kadar.”*

***

Turgut Uyar'ın *Divan*'ı beyitler hâlinde gazel, kaside (münacat, naat, fahriye) ve dörtlüklerle rubai türlerine belli bir oranda uygunluk gösteren şiirlerden oluşuyor. *Divan*, ortalama bir okuyucu için geleneksel şiirin formları kullanılarak oluşturulmuş ilginç bir kitaptır. Çünkü klasik divanlardaki gibi münacatla başlayan kitap, ahenk unsurlarından redif ve kafiyelerin tutarlı kullanımı, birçok şiirde beyit bütünlüğünün öne çıkarılması, serbest müstezat tadında şiirler içermesi yönüyle divan şiirinden belli izler taşımaktadır. *Divan*'da divan şiiri konuları ve mazmunlarıyla divan şiirine yapılan telmihler dikkat çeker. Kitabın bu kodlarını çözmek için biraz özel bir çaba gerekiyor. Şiirlerin ancak o vakit tadına varılabilir. Gece gece, şimdilik bu değerlendirme kâfi.

Tadımlık bir beyit:

*“ben denizi şimdi gördüm çünkü bozkırdan geldim
kervankıran bozkır'dan, o bozkırdan geldim”* (bozkır tayfasıdır, 72)

***

Şiir okumak ertelemeye gelmez ama gözlerim çok yoruldu. Uyku bastırıyor. Attila İlhan'ın *Belâ Çiçeği*'ni okumayı sonraki bir zamana bırakıyorum.

“Bir Gönül Adamı”, 23 Ekim 2012 Salı, Şile

Bugün derste, Selim İleri'nin *Kar Yağıyor Hayatıma* adlı kitabından alınan “Bir Gönül Adamı” adlı anı metnini okuduk. Bu metnin yazılış amacı, dil-anlatım ve şekil özelliklerinden hareketle anı türünde yazılmış metinlerin ortak özellikleri belirledik. Öğrenciler, belirlediğimiz bu özelliklerden yazılıda sorumlu olacakları için türün tarihçesi ve temsilcileriyle zenginleştirerek ders notu olarak sınıfa dağıtacağım.

Bir Gönül Adamı adlı anısında metnin anlatıcısı Selim İleri yazısına: “Haldun Taner'i Kemal Tahir'in evinde tanıdım.” diyerek başlamış. Bu anısında, kendi gözlem ve izlenimlerinin dışında, çeşitli kaynaklardan, Haldun Taner'le ilgili yazılardan alıntılarla, yakın çevresindeki insanların görüşlerinden yola çıkarak Haldun Taner'i nerede, nasıl tanıdığından bahisle onun eserlerini ve sanatçı kişiliğini tanıtıyor. Metne göre Haldun Taner, dedikoduyu sevmeyen, sanatçı dostlarını ziyaret eden, hoşsohbet, ağırbaşlı, ölçülü ve zarif bir kişi; tiyatro türünde yazdığı eserlerle döneminde tanınmış bir yazardır.

Selim İleri “*Dostlukların Son Günü*” adlı eseriyle 1976 Sait Faik Hikâye Armağanını Haldun Taner’in oyuyla kazandığına da değinmiş.

Metinden ilginç bir anekdot: Kemal Tahir, Haldun Taner’in öykü ve tiyatroyla “yetinmesine” hayıflanır “Niye roman yazmaz ki...” dermiş. Ayrıca Haldun Taner’in şu özelliğine de yer verilmiş: “...köşe yazarlığından edebiyatı kovmamış, silkip atmamış”. Fıkralarının “eskimemiş hatta taptaze oluşlarını” Selim İleri, Haldun Taner’deki “edebiyat sevgisine, sezgisine” bağlıyor. Haldun Taner’in bir başka yazısından yaptığı alıntıda: “*Eskilerin hoş sohbet, meclisara, ağzına baktırır dedikleri kişiler vardı. Bunlar konuşmayı bir güzel sanat, bir ince müzik hâline getirmişlerdi. Hem de henüz fonetiğin, boğaz tekniğinin, konuşma eğitiminin uzmanca yazılmış yapıtlarını okumadan. Çünkü iyi konuşma bir teknik işi olduğu kadar ondan da çok bir gönül işidir, içtenlik işidir. Bu ölçü, bir sağduyu ve kafa dengesi ürünüdür.*” diyerek sanki günümüzdeki dil yıkımına ve dile karşı duyarsızlığımızın altını çiziyor.

Usta kalemin ömrünün sonlarında yeniden öykü yazmaya dönüşü şöyle dile getirilmiş:

“*Yalıda Sabah ertesi ay yayımlanacaktı. Yıllar sonra yeniden öyküye dönmüştü. Fakat tedirgindi. Yazdıklarının, değişen edebiyat ortamında nasıl karşılanacağını soruyordu. Edebiyat ortamı, tiyatro ortamı ona artık yabancı geliyormuş.*”

Sırtık Bir Küskün, 21 Ekim 2011 Cuma, Turgutlu

12. sınıflarda hatıra türüne örnek olarak Haldun Taner’den “Sırtık Bir Küskün”ü okuduk. Aynı zamanda portre ve biyografik bir özellik taşıyan bu yazıda Celal Sılay’ın ölümünün uyandırdığı duygu ve düşüncelerin yanı sıra; Cumhuriyet Dönemi’ndeki kültürel ortam, Bab-ı Alî, şair ve yazarların müdavimi olduğu kahvehane ve kiraathaneler, sanatçılar arasındaki ilişkiler üzerinde duruluyor. “*Sait, somurtuk bir küskündü. Celâl, kendi deyimiyle “sırtıkan” bir küskün.*”

Gurbette ölmek, iki misli ölmekse Celâl Sılay’ın, bir otel odasında ölü bulunmasına ne demeli? Bu nasıl bir hüznün, bu nasıl bir yazı?

Yazının bir başka yerinde Taner, Celal Sılay’ın birikim kaynağından ve onun **Küllük’ün Ürünü** olduğundan bahsediyor: “*Celâl, pek kitap okumazdı. Bütün dağarcığı Mustafa Şekip’in çevresinden edindiği kulak dolgunluğu idi. Hilmi Ziyaları, Peyami Safaları, Necip Fazılları hep o Küllük yahut Nisvaz sohbetlerinde tanımış, bütün kültür birikimini bu sohbetler oluşturmuştu. “Göz nezlesi” bahanesi ile örtbas ettiği bu okuma tembelliği belki de zekâsının taptaze ve tortusuz kalışını dolayısıyla şaşılacak canlılığını sağlamıştı.*”

Bu Küllük neymiş be arkadaş?

Benim asıl merak ettiğim adını Yunus Emre'nin “*Ten fânidir, can ölmez/Çün, gitti geri gelmez/Ölür ise ten ölür/Canlar ölesi değil*” dizelerinden alan ve şu ana kadar okumadığım *Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil* kitabı.

Haldun Taner'in Yazısını Aramak, 02 Şubat 2015 Sancaktepe

Esin Hamamcı'nın cevabı bugün geldi: “*Milliyet Sanat ekinde bulmuştum. Metin olarak bilemiyorum. Kütüphaneden bakmak isterseniz 1980'li yıllara ait diye hatırlıyorum.*”

Teşekkür ettim ama pes etmedim. Bu yazının peşine düştüm ve aynı gün içinde buldum yazıyı. Okudum. Müthiş bir yazı. Haldun Taner gibi büyük bir yazardan, büyük usta Ahmet Hamdi Tanpınar'ı okumak bulunmaz bir nimettir.

Haldun Taner, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın en bereketli yıllarının Narmanlı Yurdundaki bekâr odasında geçtiği bilgisiyle başlıyor yazısına. Kimi yazarlar bir semtle özdeşleştirilirken Ahmet Hamdi için sevdiği her yerle hemen özdeşleşiveren, “*bu gezegen hedonisti sade bir semt ile anmak o kadar kolay değil.*” kanaatini belirtiyor. Her ne kadar en bereketli yıllarını Narmanlı Yurdundaki bekâr odasında geçirse de, “*Bursa, meselâ, Ahmet Hamdi siz düşünülebilir mi?*” sorusunun devamında “*Biz hepimiz Bursa'yı onun şiiirlerinden, yazılarından, sohbetlerinden sonra daha iyi anlamışızdır.*” diyor Taner. Sadece Bursa mı? Cıva gibi zekâsı, iliklerinde tutkuyla hissettiği kentlerin tarihi ve kültürüyle hayalini birleştirerek “*Hangimiz Ankara'ya, Konya'ya, Edirne'ye, İstanbul'a onun gibi bakabildik?*”

Tanpınar'ın Narmanlı Yurdu'ndaki o bekâr odasını ısıtan iki şey vardı, iki hakikat: kitap ve plak! Kitaplar olmadan yapamayacağı gibi müziksiz de edemezdi. Büyük ustanın sevincini uzun zamandır ısmarlayıp beklediği kitap gelince gerdeğe girecek bir damadın heyecanı ile açıklayan Taner'e göre sanat tarihinin, edebiyat dünyasının şaheserleri onun tutku alanının içindeydi. “*Bakardınız bir süre Beethoven'in Beşinci Senfonisine ya da Valery'nin Monsieur Test'ine ya da Selimiye'nin Kubbesi'ne tutulurdu.*” Çünkü o, bütün bunlarda başkalarının bulduğundan başka şeyler bulmasını bilirdi. Haldun Taner, Ahmet Hamdi'nin burada kalmasına sebep olarak şu açıklamaları yapmış: “*O eski levanten Pera'nın bu güngörmüş binasında kendine göre muhakkak bir çekicilik bulmuş olmalıdır.*” Çünkü “*Burada en sevdiği şey ortasında çiçek tarhları bulunan ve ilkbaharda mor salkımları ile doğayı şehrin ta göbeğine getiren bahçe idi. Bir de Perapalas'ın sahibi Misbah'ın yine bu külliye içinde sağ köşedeki antikacı dükkânı.*” Çiçek tarhları, mor salkımlar ve antikacı dükkânı onun yaşama sevincini diri tutan ve hayal dünyasını tahrik eden unsurlardır.

Ahmet Hamdi'nin Narmanlı Yurdu'ndaki odası, sofası, hatta mutfuğu üst üste yığılı kitaplarla dolu ve çok dağınık olması hatta temiz olmamasına rağmen sohbetinden kâm almak isteyen ziyaretçiler bu dağınıklığın içine girmeyi göze almışlardır.

Narmanlı Yurdu'ndan çıkınca Tavuk Uçmaz'da, Cihangir'in altındaki bu nefis manzaralı yokuşta bir yer tutmuş. Onu buraya sokağın adı ve manzarası çekmiş. Haldun Taner, Tavuk Uçmaz Sokak için, Türk halk mizahının sokak adlaşmış simgelerinden biri açılmasını yapmadan da edememiş.

Haldun Taner, Tanpınar'ın ayrılışından sonra Narmanlı Yurdu'nun, bir bohemler odağı hâline getirildiği; Aliye Berger ve bütün avanesi, Bedri Rahmi ve bütün talebeleri, ahbabları, burayı yol geçen hanına döndürdükleri sitemine yer verdikten sonra yazısını şöyle tamamlamış:

“Eskilerin yinelene yinelene havı atmış bir sözü vardır:

“Bâki kalan bu kubbede bir hoş sadâ” imiş derler.

Oradan her geçişte benim de dudaklarıma bu yavan mısra yapışır nedense.

Hey, gidi günler hey. Geri gelmeyecek günler.

Acıdığım hangisidir bilemem! O dolu günler mi? Dünyayı bırakıp giden dostlar mı? Yoksa gençliğim mi?

Belki hepsi birdendir.”

Bu yazıyı okumama vesile olan Esin Hanım'a bir daha teşekkürler...

Çok Güzelsin Gitme Dur, 18 Nisan 1992, Kozaklı

Haldun Taner'in Bilgi Yayıneviden çıkan Düz Yazılar-1 *Çok Güzelsin Gitme Dur* (Nisan 1983) adlı kitabını okuyorum. Kapaktaki şeritle kitabın, Gazeteciler Cemiyeti Fıkra 1. Ödülünü aldığına yer verilmiş. Kitabın adı harika! Tam iki yüz altmış sekiz sayfa. Bilgi, deneyim, kişilik ne yok ki kitapta? Konu zenginliği, eleştirel bir dil ve mizahi bir üslup... Bu yazılar fıkra mı, deneme mi? Gerçi kitabın arka kapağında yayınevi tarafından *“Haldun Taner'in Milliyet gazetesinde pazar günleri yazdığı fıkraların hemen tümü, güncelden yola çıkıp günceli aşan bir içerikle yüklüdür. Ünlü yazar, önemini ve geçerliliğini yitirmeyen konuları ele alırken, geniş kültür ve deneyim birikimiyle yapıcı uyarılarda bulunuyor, somut ve özgün öneriler getiriyor. Yazılara egemen olan bu bilgece yaklaşım, Taner'in sıcak, akıcı ve güler yüzlü anlatımıyla birlikte, tadına doyumaz bir söyleşi demeti oluşturuyor; ‘Çok Güzelsin Gitme Dur’, usta yazarın binlerce yazısı arasından seçtiği fıkralarından oluşan, düşüncemizde yeni ufuklar açacak bir başucu kitabıdır.”* diye tanıtım bilgisi verilmiş.

Her neyse, kitabın türü ne olursa olsun gerçek olan bu yazıların nefis olduğu?

Kavaklar, “Bir Kavak ve İnsanlar”, 09 Şubat 2008 Turgutlu

Günlerin köpüğü varsa, günlerin yağmuru diye bir şey var mıdır?

Kavak yazısını yazmaya başlamadan yaptığım hazırlık döneminde beni etkileyen metinlerden biri şair Metin Altıok'un “Öndeyiş” şiiri bir diğeri de Haldun Taner'in “Bir Kavak ve İnsanlar” adlı hikâyesi.

“**Kavaklar**”. Altıok’un 1982’de Tan Yayınlarından çıkan “Küçük Tragedyalar”ı “Öndeyiş” şiiriyle başlar. Bu şiir, 1988 yılında “Kavaklar” adıyla bir Onno Tunç bestesine güfte olur, Sezen Aksu’nun muhteşem sesi, hoyrat bir makasla eski bir fotoğraftan oyuldukça Altıok’un yarım yanağına değercesine. Şairin dert yandığı *Ah Kavaklar, Kavaklar*’ı önce Sezen Aksu’dan sonra Sabahat Akkiraz’dan dinledim. İki yorum da yaralayıcı. Aslında şiirin kendisi büsbütün bir yara!.. Şiirin, kısık sesle şarkıya dönüştüğü yerde Sezen Aksu’nun ciğerinin parçalarıyla beraber sökülüp geldiğini hissediyorum. Çünkü şarkı durmadan kanyan bir dokunaklılığıyla dinleyenin yüreğini üsütüyor. Parçalara ayrılmış insanların hikâyesi bu. Her şey çok önceden yaşanmış bitmiş ya da hiçbir şey gerçekten olmamış, boşlukla tamamlanmak gibi. Sabahat Akkiraz da şarkıyı söylemiyor sanki dağılayıcı bir sesle yüreğinden akıtıyor. Ama her şeye rağmen ben, Sezen’i dönüp dönüp dinliyorum. Bunları Emirbey’deki Ulu Kavak’ın altında dinlemeyi çok istiyorum.

***

“**Bir Kavak ve İnsanlar**”. Ağaçları yazdığım bu yıllarda gittikçe tabiatın tahrip edilmesini gördükçe, gözlemledikçe, düşündükçe Haldun Taner’den okuduğum ve daha bir anlamlı gelen hikâye. Her okuduğumda duygulanırım. Hakikat şu ki, gelişmişlik masalı ve teknolojik barbarlık günden güne artan hızla tabiata sürekli zarar vermeye devam ediyor. Benimkisi bir çözümleme değil, duyarlı bir vatandaş okuması. Hikâye, yaşlı adamın “*Kavağın altına*” demişti, “*Beni, o sahildeki kavağın altına gömün.*” demesiyle başlar. Ve Türkçenin güzelliğini yansıtan açıklayıcı bir betimlemeyle devam eder: “*Kavak zaten kulübesinin uzağında değildi. Sahile bakan dik yamacın üstünde, dağ çilekleriyle böğürtlenlerin sarmaş dolaş oldukları vahşi bir kırlığın ortasında idi.*”

Kurban olduğum bir ruh hâli daha: “*İhtiyar, elinde tespahi, her akşam onun altında oturur; denizin aşağıda kumluğu tatlı tatlı yalayışını seyrederdi.*” Gel zaman git zaman artık ihtiyar yok! Onun mezarını kavağın gövdesi gölgeliyor, dalgalar yine ayakucunda o çok sevdiği besteyi söylüyor. Böylece yaz geçer, güz geçer, kış geçer. “*İlkbahar gelip de mayıs güneşi ılık nefesini tabiata hohlayınca, bademler birden beyazlara*” bürünür. Kırlar kokularını sürünür.

Evet, bahar gelir, ihtiyar kavak da tomurcuklanıp yapraklarını açar. Köylüler, bu bahar onda bir değişiklik görür. Bu değişiklik kavağın sadece yapraklanması değil daha başka bir şey, kesin belirlenemeyen ancak sezilebilen bir şey, bitkilere özgü görünüşten fazla bir şey, âdeta insanlara has bir şey, sanki bir tür kimlik belirmesi: “*Kadınlardan biri: “İhtiyar” diye haykırdı, “İhtiyara benziyor kavak. Gerçekten de kavak, sanki altında yatan ihtiyarın bütün özünü kökleriyle emip gövdesine geçirmişe benziyordu. Şekil itibarıyla yine aynı ağaçtı belki. Fakat insan ona bakarken o uzun boylu, zayıf ihtiyarı görmüş gibi oluyordu.*”

Demek ihtiyar adamın oraya gömülmek istemesi boşuna değilmiş? “*Tevekkeli oraya gömülmek istemişti adam.*” Çünkü ne yapıp ne edip ruhunu kavak ağaca vererek kendini o çok sevdiği yeryüzüne atmanın bir yolunu bulmuştu. Şimdi görkemli ve bakir tabiatın ortasında, ölmeden önce yapamadıklarını yapıyor; nezle, bronşit korkusu olmaksızın göğsünü yaz yağmurunda ıslatıp akşam rüzgârında kurutuyor. Böylece eski dostlarının arasına tekrar karışması, sade köylüleri değil, kuşları, bulutları, çiçekleri, rüzgârları; kısacası bütün tabiatı da sevinçlere boğuyor.

İşte tam burada, hikâyenin seyrini “*Fakat hangi mutluluk sonsuza kadar sürmüş ki?*” sorusu değiştiriyor. Kavak açısından artık sular yokuşa akmaya başlıyor. Az ötesinde bazı insanların eğilip kalkıp yerleri ölçtüklerini biçtiklerini görüyor. İşin garibi, bir de öğle vakti gelip kavağın altında oturmasınlar mı? Ve elindeki planlardan mimar olduğu anlaşılan bir tanesi, üç katlı ensesinden mal sahibi olduğu anlaşılan bir başkasına hiç duymak istemeyeceği açıklamaları yapıyor. İnsanlaşan kavak bunları acı çekerek dinliyor: “*Makine dairesi şurada olacak, laboratuvarlar beri yanda kurulacak, lojmanlar ise batı cephesine rastlayacak.*” Eyvah ki ne eyvah! “*Kavak gerisini dinlemedi.*” Fabrika kuracaklardı buraya, bir fabrika kuracaklardı. “*Demek, bu cennet kıyıları, bu canım bayırları makine uğultusuna, kurum kokusuna boğacaklardı. Dünyada başka yer mi kalmamıştı, yarabbim!*”

Huzur, bazı adamların bu alana fabrika yapmak üzere gelmesi ve tabiatı katletmeye başlamasıyla Kafdağı’na doğru yola çıkıyor. Kavak huzursuzdu. İnsan kavak huzursuzdu.

Hikâye tabiatın adım adım yok edilmesi, bir sabah belinde bir sızı hisseden kavağın ansızın testereyle kesilmesi ve bulunduğu yere fabrikanın yapılmasıyla son bulur.

Kavağın geçirmiş olduğu bu değişiklik, tabiatın bakirliğinin sanayileşmeye kurban edilmesi, fabrikatörün sanayileşme kaynaklı parayla edindiği güçle tabiata hükmetmeye kalkışan yıkıcılığı, insanın kimliğindeki hızlı değişim neyi küstürmez, kimi üzmez ki?

Telefon direğinin yeşermeye başlaması da ayrı bir mizah unsuru.

“*Ötede bir ses, fabrikatörün sesi; ‘Günah da ne demekmiş!’ diye bağıryordu. Bize ağaç değil, yer lazım yer...*” (Haldun Taner/*Bir Kavak ve İnsanlar*)

Tetkikler Tamam, 06 Şubat 2015 Ümraniye

“*İstikbal diye bir şey yok benim için dediğim şu günlerden birindeyim. Bir kaygı duvarıyla çevrili kımıltısız bir şimdiki zaman var sadece.*” Fernando Pessoa/*Mario de Sa Carneiro’ya mektup* (1916)

Hastanedeyim. İyi ki yanıma dergiyi ve kâğıt kalem de almışım. Bekliyorum. Beklerken de *Türk Dili* dergisinin dün gelen Şubat 2015 sayısını okuyorum. Ali

Karaçalı Abi'nin Şubat Notları'ndan başladım dergiyi okumaya. Şubat sayısında planlanan Doğumunun 100. Yılında Haldun Taner Özel Bölümü, derginin yazarlarından Necati Mert'in bir soru bağlamında Haldun Taner'in doğum tarihini hatırlatması (16 Mart 1915) üzerine özel bölümün Mart sayısında yer alması daha uygun olacağı düşünülmüş ve ertelenmiş. Allah Allah şu işe bak, geçerlerde günlükleri defterlerden bilgisayara aktarırken Haldun Taner'le ilgili olanlarını hatırladım. Bu özel bölüme neden göndermeyeyim? Yine de bir sormak gerekir? Eve gidince ararım. Mehmet Aycı'nın ve İbrahim Yolalan'ın şiirleri ile Semih Topsakal'ın Necip Tosun'un yeni çıkan öykü kitabı *Ansızın Hayat*'ı tanıttığı yazısını okuyarak dergiyi çantaya koyuyorum.

Beklemek bazen teselli değil bir buz parçası. Beklerken ağrılar ve sancılar bastırdıkça bastırıldığında elimden bir şey gelmiyor. Batna, mideye sanki ekmek bıçağını sokuyorlar? Evet, elimden bir şey gelmiyor acı çeken insan olmaktan başka? Birazdan altı aydır devam eden tetkiklerimin sonucu belli olacak. Kan tahlilleri ve diğerleri, ultrasonlar, endoskopi, biyopsi, MR derken doktorum Hakan Demirbağ Bey'le ve Baş Hekim Yardımcısı aziz dostum Dr. Hacı Mehmet Bozkurt beyle sonucu değerlendirdik. Dr. Hakan Bey'in ifadesi aynen şöyle: *“Vahim bir durum yok Hocam. Bunlar daha çok yaşla, yaptığınız mesleğin stresiyle, biraz da kiloyla ilgili şeyler... İlaçlarını düzenli al. Bunları aklına takma! Yoksa birbirini tetikler, daha büyük yaralar açar.”*

Rahat bir nefes alıyorum. Derdi verenin şifayı da vereceği düşüncesiyle şükrediyorum.

Bunun üstüne Ankara'dan Yaşar hocamın telefonda söyledikleri aklıma düşüyor. Kendi kendime gülüyorum. Karadenizli mizahı işte yüreğime su serpiyor sanki: *“Oğlum takma kafaya! Bunların, büyümesi, ameliyat durumuna gelmesi yirmi yılı bulur. O zamana kadar da zaten sen nalları dikersin!”* Hadi buyurun: Güler misiniz ağlar mısınız? Biz telefonda çok gülmüştük.

*

Ümraniye İlim Sarayı Camii. Cuma namazı. İçinde incir ağacı olmayan hastane bahçesi. Ülser. Gastrit. Karaciğer. Böbrek. Safra kesesi. Yağlanma. Yara. Kist. Biraz sancı biraz yanma. Sevdiceğim. Yastığa birlikte baş koyduğum. A can. Beklemek. Araba. Sancaktepe. Ev. Saat 14.13. Ali Abi. Telefon. Konuşmak. Dergi. Okul. Oğlum. Derslerin yükü. Kütüphane kurmak. Haldun Taner Günlükleri.

*

Akşam, şair dostum Orhan Tepebaş'la mekân, günlük, kalem, mürekkep, mektup üzerine bir muhabbet faslı geçtik. *“Borçlandım.”* dedi. Bana özel kalemlerinden birisiyle ve el yazısıyla mektup yazıp gönderecek.

Mutluluk sonsuza kadar sürmese de insanı mutlu eden anlar mutlaka oluyor. İşte biraz önce öğrendiğim sevgili şair ve müzisyen Selçuk Küpçük'ün 10 yıllık çalışmasının sonucu *Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası* adlı önemli bir eserin çıkması. Mutlu oldum.

*

Hastalık sayrılık derken yine bir türkü, yine depreşen gurbet! Sıla hasreti oyy! Gurbette olanın sadece gözlerinde değil ruhunda da hep bir yalnızlık vardır. Dudaklarımdan dökülen şu iki dize eşlik ediyor yalnızlığa: “*Güzel günler çabuk geçer/İçimiz hep bir hoşçakal ülkesi.*”

Merak, 07 Şubat 2015 Çekmeköy

Şu an evde değilim. Ama bir merak bende iki soruya dönüştü:

Birincisi Salah Birsel'in, Haldun Taner ölümü üzerine günlüğü var mı?

İkincisi de hikâyeciliğinin yanı sıra, hikâye üzerine yazdığı kuramsal yazıları ve eleştirilerinde Necip Tosun, Haldun Taner öyküleri üzerine de yazdı mı?

Bir Fotoğrafta, 12 Ekim 2011 Turgutlu

“*Sözcükler değişiyor.*

Anılar sözcüklerini değiştirmiyor.” (Cemal Süreya)

Bir fotoğrafta gördüm. Solda, topun başında Orhan Kemal, yanında Halit Kıvanç ve sağda ise Haldun Taner vardı. Sanki maça başlamadan bir araya gelmenin tadını çıkarırcasına muhabbet ediyorlardı.

Müzeyyen Senar, 08 Şubat 2015 Sancaktepe

Müzeyyen Senar da göçtü bu dünya üzerinden. Billur gibi dağılan efsane sesiyle gönlümüzü kavradı. Dua ile. Ruhu şad olsun!

“On İkiye Bir Var”, 29 Mayıs 2009 Turgutlu

Ne zaman Haldun Taner'in “On İkiye Bir Var” hikâyesini okusam Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “*Ne içindeyim zamanın/Ne de büsbütün dışında*” şiiri ile bu hikâye arasında hep bir akrabalık olduğunu düşünürüm. Çünkü hikâyedeki karakterin, “pandüllerle, saatin tik taklarıyla” anlatmaya çalıştığı şey Tanpınar'ın dizelerinde anlattıklarıyla aynı. Yani her ikisi de zamanın geçmişten bugüne doğru uzayan kesintisiz bir akışını anlatıyor. Aslında bu anlayış, Bergson'un, “geçmişten bugüne zamanın bir bütünlük içindeki parçalanmaz akış” fikridir.

Buna göre insanın hayatı ve belleği durağan değil, akışkandır sonucuna varılabilir.